

wijsgeer, om er te mijmeren, en voor een geschiedschrijver, om de oorzaken na te vorschen van al de beroeringen, die de wereld in spanning houden.

Daar woont Primo. Het is zijn regeerkasteel, en daar leeft deze man, die sedert achttien jaren weduwnaar is, zijn teruggetrokken leven. Maar hij werkt hard: soms tot drie uur in den morgen; een trage dictator is trouwens ondenkbaar.

Soms knettert er staatkundig vuur op uit dit stille paleis; het is Primo's bedrijf, en te Parijs keek men er vreemd van op, toen de mare rondging, dat Spanje een verdrag had gesloten met Italië. Pas was de hardnekkige oorlog tegen Abdel Krim, gemeenschappelijk met de Franschen gevoerd, ten einde, en nu liep Spanje overstag naar Italië. Het was een verrassing, maar een aangename verrassing was het niet.

Er volgde een tweede verrassing. Spanje eischte Tanger op. Tanger aan de Afrikaansche noordkust was tot heden internationaal bestuurd. Primo verklaarde, dat het onzin was, en dat het Tanger slechts goed kon gaan, indien het met Spanje vereenigd was.

En Spanje eischte een vasten zetel in den raad van den Volkenbond op bovendien. Het kon niet; het was bij den besten wil der wereld niet mogelijk, aan dit verzoek te voldoen. Toen keerde Primo in arren moede aan den Volkenbond den rug toe, en hoe Genève ook roept en lokt, Primo luistert niet.

Hij heeft wel wat anders te doen. Hij zal de muiters der artillerie-officieren, die aan zijn beloofden heilstaat niet gelooven, op hun nummer zetten. Voorts rookt hij bedaard zijn vaste hoeveelheid sigaretten: veertig stuks per dag, en leeft als een kluisenaar.

Zijn vijf kinderen wonen ten huize zijner zuster, en van pronk en praal is in het paleis, waarin hij woont, weinig te bespeuren. Hij leeft sober, want hij vreest rheumatische pijnen, en als men hem vraagt, of hij heerschzuchtig is, zal hij daarop ontkennend antwoorden, ofschoon hem dit niet belet, om hen, die zijn wil weerstreven, in den kerker te werpen, als hij hen bereiken kan.

Het is opmerkelijk, hoe de huidige dictators er naar streven, om den uiterlijken glans van hun staten te verhoogen. Het zuivere imperialisme! Men zei, dat het begraven was, in den grooten grafkuil, waarin de twaalf millioen slachtoffers van den oorlog waren begraven, maar het is niet waar. Het imperialisme is nog springlevend, en als we denken aan de zwakke hulp van den volkenbond, die daar heen drijft op de onbetrouwbare imperialistische wateren, dan houden we ons hart vast.

We hopen, maar de vrees is grooter. En het allerminst moet het heil der volken worden verwacht van dictators, wien het geweld bedekt als een gewaad. Het is mogelijk, dat de Primo's en de Mussolini's edele bedoelingen koesteren, en we willen hun geen vaderlandsliefde ontzeggen. Maar zij zullen het heil hunner volken niet bereiken in den weg, door hen ingeslagen, omdat het eeuwigheidslicht op hun pad ontbreekt.

Daar steeg dezer dagen een groot gejuich op. Het klonk op uit de borst van duizenden Italianen, die alle heil van Mussolini verwachten. De derde moordaanslag op zijn leven was mislukt, en daarom juichten zij.

Daarin schuilt de gelijkenis. Eens zal de groote Koning zijn gouden troon, dien Hij veroverde met Zijn bloed, innemen. Hij is voorzeggd, en Hij komt weer. En als het zuchtende schepsel Hem ziet, den Rechtvaardige, den Eeuwige, den Vredevorst, dan zal er een gejuich opgaan, dat er de horizonzen van zullen beven.

Dan is het bereikt — eindelijk! Dan daagt het heil onder den gezegenden schepter van den Heiland der wereld! L. P.

FRANCISCUS EN ZIJN LIEFDE TOT DE DIEREN

FRANCISCUS VAN ASSISI.

Hij hoort het woord van Christus: „Ga heen, verkoop alles wat gij hebt, en geef het den armen, en kom herwaarts, volg Mij.”

Dat woord zinkt hem in de ziel.

En hij doet afstand van allen rijkdom dezer wereld, en verkiest zich tot gezellinne een hooge vrouwe, — Vrouwe Armoede, die naar zijn woord, bespot en gehoond, als weduwe zwierf in deze wereld.

En hem, die de armste der armen en de knecht aller knechten wil zijn, vervult Gods Geest met zeer groote liefde en zeer groote blijdschap. Over de wegen in het landschap rondom Assisi gaat hij voort, de Zanger Gods. Bedroefden en ellendigen troost hij, armen helpt hij. Voor ieder heeft hij een zegenend woord. Want allen heeft hij lief.

Allen — en alles.

Alle schepsel Gods.

Ook de zon, de groote, stralende heerlijkheid, beeld van den Allerhoogste, die zegent al wat leeft.

Ook het kleine dier, dat, verschrikt bij naderenden voetstap, wegschuilt in zijn nest.

Alle creaturen, alle schepselen, wil hij deelgenoot maken aan Christus' liefde.

't Is op een lentedag van het jaar 1215.

De atmosfeer is vol van bloemengeur, de lucht trilt van vogelengezang. Frisch groen zijn de weiden, en duizenden bloemen tooien het veld. De hagen geuren, de vruchtboomen dragen hun pracht van bloesem wit en rood. Over het wijde veld ligt het zonlicht gespreid, en vol zonlicht is de wijde, blauwe hemel.

Franciscus van Assisi gaat den weg, die leidt van Assisi naar Bevagna.

Zijn hart vloeit over van blijdschap en dank.

Want achter hem, o gelukkig, nu achter hem, ligt een donkere tijd. Donker, van moedeloosheid en van verdriet. Er zijn moeilijkheden geweest, en oogenblikken, waarin hij getwijfeld heeft. Zal zijn zending als apostel van blijdschap, als bringer van het Evangelie zijns Zaligmakers, wel gelukken? Ach, zoo groot is de wereld, en zoo sterk, — en zoo diep geworteld is de zonde, — en zoo klein de kracht van hem . . .

Maar die tijd is voorbij, en straalt het licht in den hemel, — ook in zijn ziel is het weer licht.

En vol blijdschap gaat hij langs den weg!

Daar ziet hij, hoe dichte zwermen vogels neerstrijken in het veld.

Hij verlaat den weg, spoedt zich naar de plaats, waar de vogels rusten — en o wonder, ze ontvluchten hem niet. Ze blijven rustig zitten, neen, ze naderen hem, in groote kringen rondom hem zetten zij zich neer, en ze heffen den kop op, en zien hem aan, en luisteren naar hem, als hij spreekt.

„Vogels, mijn kleine broeders,” zoo zegt Franciscus, „wel zeer hoog moet gij prijzen en liefhebben uw Schepper. Hij heeft u vederen gegeven om u daarmee te bekleeden, en alles, wat ge noodig hebt. Hij heeft u gemaakt tot de edelste van Zijn schepselen. Hij geeft u te wonen in de reine lucht. Gij zaait niet, en gij maait niet, en gij hebt geen schuren, en nochtans voedt Hij u. En Hij beschermt u. En Hij leidt u.”

Toen rekten de vogels de halzen en zij sloegen met de vleugels, en openden den snavel, en tjlpten en

floten en roekoe-den en zongen, — en niet angstig vlogen ze heen, toen Franciscus tusschen hen door ging en met den zoom van zijn kleed hen beroerde.

Zoo verhaalt ons zijn levensbeschrijver, Thomas de Celano, die een zijner leerlingen was en hem liefhad.

En als hij, gedurende dezen zelfden tocht, te Alviano gekomen is, en tot een groote schare van menschen aan den weg spreekt, vliegen er tallooze zwaluwen, en hun gezang is zóó luid, dat Franciscus zich niet verstaanbaar maken kan. En na een poos gezweven te hebben, spreekt hij tot hen: „Nu is het mijn beurt, zwaluwen, mijn kleine zusters, nu is het mijn beurt, om te spreken. Luistert ook gij nu naar het woord van God, en weest stil, totdat ik zal geëindigd hebben.”

Te Siena brengt men hem een paar duiven. Hij neemt ze in de slip van zijn kleed, en drukt ze zacht tegen zich aan, als een moeder haar kind. „Duiven, kleine zusters,” zegt hij tot hen, „gij zijt eenvoudig, onschuldig en kuisch. Waarom hebt gij u laten vangen? Vreest niet. Ik zal u redden van den dood. Ik zal u een plaatsje geven, waar ge veilig nestelen kunt, opdat gij u vermenigvuldigen kunt, naar het bevel van uwen Schepper.”

En dan geeft hij hun de vrijheid, en de vogels gaan nestelen in den kloostertuin, en ze leggen eieren, en broeden en voeden hun jongen op onder de oogen der kloosterbroeders.

Niet ver van daar, te Greccio, brengt men aan Franciscus een haasje, levend gevangen in den strik. „Kom bij me, broeder haas,” spreekt Franciscus. En als het diertje een schuilplaats zoekt bij hem, neemt hij het op, en streelt het, en zet het daarna neer op den grond. Nu is het vrij, nu mag het gaan waarheen het wil. Maar opnieuw gaat het tot broeder Franciscus. En men is wel genoodzaakt, het dier buiten het klooster te brengen, in het bosch: het wilde van den broeder niet weg.

Eens, op een dag, als hij het meer van Rieti oversteekt, biedt hem de visscher, in wiens boot hij den overtocht onderneemt, een levende zeelt aan van buitengewone grootte. Franciscus neemt het geschenk aan,

bekijkt met welgevallen het schoone dier, dat hem spartelt in de handen — dan legt hij het zacht neer op den waterspiegel en hergeeft het de vrijheid. ☒

Eindeloos is het aantal gebeurtenissen, waaruit blijkt de liefde, die broeder Franciscus koestert voor de dieren.

De geheele schepping had hij lief. Hij, die kinderlijk bevreesd worden kon als hij, alleen, bad in een verlaten kapel, werd wonderlijk bekoord door de schoonheid van bosch en veld. De geur eener bloem, de rimpeling van het heldere water eener beek kon hem in verrukking brengen. Hij, die de armsten der armen wilde zijn, en zich allen rijkdom ontzegde, veroorloofde zich ééne weelde: in het klooster Portioncule, waar hij met zijn arme kloosterbroeders vertoefde, kreeg de broeder gaardenier opdracht, een hoekje goeden grond af te zonderen voor „onze zusters, de bloemen des velds.” Ook tot hen sprak broeder Franciscus, of liever, hij antwoordde hen. Want in hun geur en kleur en liefelijken vorm hoorde hij de sprake des Eeuwigen, die ook de God der opperste schoonheid is, en de stille, geheimzinnige sprake der bloemen zonk hem diep in het hart. — Hij beantwoordde die taal, en loofde God.

De menschen der dertiende eeuw hebben de stem van den zanger Gods wel verstaan. Luisterend naar zijn stem, en tredende in zijn voetsporen, hebben zij geleerd de natuur lief te hebben. En dus gingen zij met de natuur om, en leerden haar kennen, niet uit de mufte boeken der geleerden, maar uit onmiddellijke aanschouwing. De schilder, de beeldhouwer lieten de conventioneele vormen varen, en de liefde tot de natuur bracht elken dag nieuwe inspiratie, werd een wondere zegen voor de kunst. ☒

En — of *wij* broeder Franciscus nu moeten *nadoen*?
We zijn niet geroepen tot nadoen.

We zijn geroepen tot *volgen*.

En hem volgen in zijn liefde tot Gods schepping — is het niet *plicht*?
K. T. B.

